

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО ЇХ ПОКРАЩЕННЯ

Анотація. В статті розглянуто економічну сутність поняття «фінансові результати» та розглянуто правомірність та доцільність розгляду фінансових результатів як об'єкта управління, обґрунтовано інструментарій управління фінансовими результатами.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, дохід, управління, управління фінансовими результатами, ефективність.

Аннотация. В статье рассмотрена экономическая сущность понятия «финансовые результаты» и рассмотрено правомерность и целесообразность изучения финансовых результатов как объекта управления, обоснован инструментальный управления финансовыми результатами.

Ключевые слова: финансовый результат, прибыль, доход, управление, управление финансовыми результатами, ликвидность, активы, эффективность.

Summary. The article examines the economic essence of the concept of "financial results" and considered the lawfulness and expediency of considering the financial result as an object of management, substantiation of the tools of financial results management.

Key words: financial results, profit, income, management, financial.

Вступ. В умовах інтеграції України до ЄС, економічне зростання країни можливе лише за умови підвищення підприємницької активності в усіх сферах економіки. Загальновідомо, що основним економічним чинником, що визначає прибутковість діяльності підприємства, є фінансовий результат, який узагальнює всі результати господарської діяльності суб'єкта господарювання та визначає ефективність його роботи.

Провідна роль фінансових результатів полягає в тому, що вони забезпечують зміцнення бюджету держави, сприяють її інвестиційній привабливості, діловій активності суб'єктів господарювання у виробничій та фінансовій сферах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Система управління фінансовими результатами суб'єктів господарювання в Україні досліджувались в працях таких вчених-економістів, як: Савицької Г. В. [1], Бутинця Ф.Ф.[2], Голова С.Ф.[3], Горобця М. О., Мельянкової Л. В. [4], Тарасенко І.О., Н.М. Любенко [5], Ковальчук М. І. [6], Гончарової Э.А.[7], Пігуль Н. Г. [8], Фролової Л.В., Семерунь Л.В. [9].

Вивчення опублікованих праць зазначених та інших дослідників свідчать про відсутність достатнього висвітлення принципово важливих питань, пов'язаних з формуванням фінансових результатів як самостійного об'єкта управління. Дотепер залишаються недостатньо розробленими теоретичні положення про економічне тлумачення фінансових результатів, їх місце в управлінні операційною та фінансово-інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання.

Метою статті є вивчення теоретичних засад управління фінансовими результатами суб'єкта господарювання та обґрунтування напрямів щодо покращення управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. Управління фінансовими результатами організації являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації

управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання на підприємстві.

Визначення поняття «фінансовий результат» більшість науковців трактують по-різному, але основний зміст є однаковим.

В табл.1. наведені різні підходи до трактування поняття «фінансовий результат» різними вченими-економістами.

Таблиця 1

Підходи до трактування поняття «фінансовий результат»

Автор	Сутність поняття
Соколов Я.В., Загородній А.Г., Кондраков А.П. [10]	Фінансовий результат є зменшення капіталу підприємства при здійсненні фінансово-господарської діяльності за звітний період, виражений у формі загального прибутку або збитку
Бутинець Ф.Ф [2]	Фінансовий результат – це прибуток від реалізації продукції
Мочерний С.В. [11]	Фінансовий результат – це грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках
Голов С.Ф. [3]	Фінансовий результат – це приріст (зменшення) капіталу (засобів, вкладених власниками) підприємства протягом звітного періоду;
Ковальчук М. І. [6]	Фінансовий результат – це господарської діяльності, виражений в грошовій формі
Кондраков Н.П. [12]	Фінансовий результат відображає зміну власного капіталу за визначений період в результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства
Загородній А.Г. [10]	Фінансовий результат – це: 1) різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час; 2) приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді;

Отже, узагальнюючи вищевикладені підходи до визначення «фінансовий результат», можна зробити висновок, що фінансовий результат є результатом діяльності суб'єктів господарювання, який визначається як різниця між сумами доходів та відповідної їм загальної суми витрат, яка виражена у абсолютних показниках прибутку або збитку.

На підставі такого аналізу визначень, які наводяться в проаналізованій літературі, можна сказати, що думки багатьох авторів є тотожними. Думки фахівців можна згрупувати за ознакам, що наведено в на рис. 1.

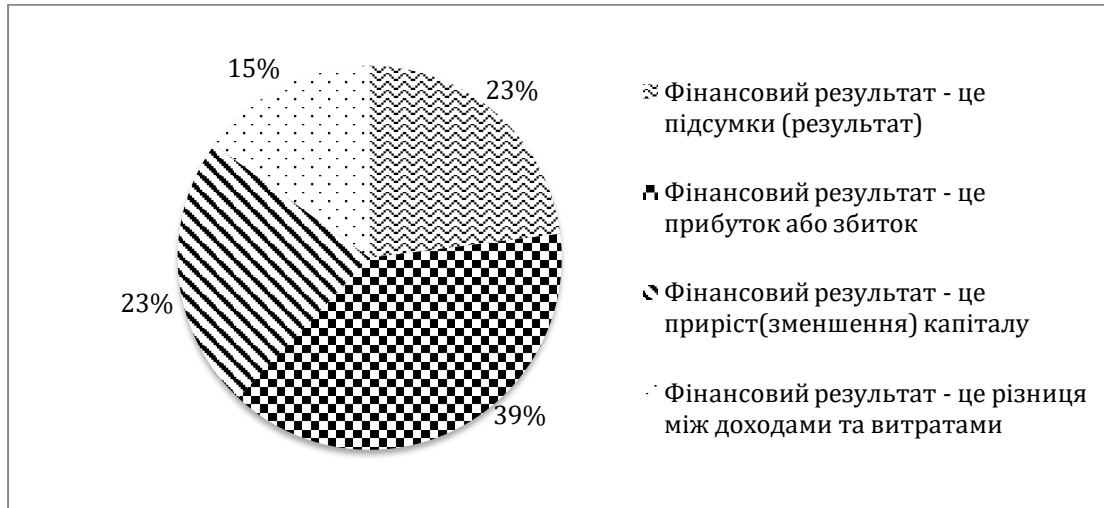

Рис. 1. Аналіз критеріїв сутності поняття «фінансові результати»

Фінансові результати можна класифікувати за певними ознаками, основні з яких представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація фінансового результату

Ознаки класифікації фінансових результатів	Види фінансових результатів
Види діяльності	Операційна; Інвестиційна; Фінансова; Основна; Надзвичайна.
Джерело формування	Від реалізації; Від володіння активами; Від зміни цін.
Період формування	Минулий; Звітний; Майбутній.
Відповідність плану	Плановий; Недоотриманий; Надлишковий.
Спосіб використання	Розподілений; Нерозподілений.

Група доходів	Цільові; Нейтральні; Додаткові.
Спосіб використання	Позитивний; Негативний; Нульовий.
Змісту фінансового результату	Економічний; Бухгалтерський; Податковий.
Цілі управління	Вертикальне групування; Горизонтальне групування

Вищенаведена класифікація фінансових результатів містить важливі ознаки для підвищення та забезпечення аналітичної інформації про фінансові результати суб'єкта господарювання.

Основним показником результату фінансово-господарської діяльності будь-якого суб'єкту господарювання - є фінансовий результат, прибуток або збиток, який є спонукальним мотивом і джерелом діяльності будь-якої організації.

Вітчизняні дослідники Литвин Б.М., та Стельмах М.В. стверджують, що прибуток є основним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток суб'єкта господарювання, найважливішим джерелом формування державного бюджету. Оскільки, саме в прибутку акумулюються результати виробництва, реалізації продукції, ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів [13, с. 37], то в зростанні вищенаведеного показника зацікавлені як окрема організація, так і держава.

Чистий прибуток (збиток) формується поступово протягом фінансово-господарського року від усіх видів діяльності [14].

Прагнення отримати економічний прибуток, обійти конкурентів, зміцнити свої позиції на ринку є постійно діючим мотивом підприємницької діяльності. Збільшення суми економічного прибутку прагне підприємця здійснювати технічні нововведення, освоювати нові виробництва з метою

зниження витрат та підвищення віддачі від активів, що використовуються в діяльності підприємства.

Управління фінансовими результатами можна розглядати як функцію фінансового менеджменту та як ототожнення з процесом управління прибутком підприємства. Управління фінансовими результатами, по-перше, є значно ширшим поняттям, ніж управління прибутком, а по-друге, його не доцільно ототожнювати з функціями фінансового менеджменту [15, с. 86].

Мета, об'єкти та суб'єкти управління фінансовими результатами представлені на рис.2.

Рис. 2. Мета, об'єкти та суб'єкти управління фінансовими результатами

Організаційно-економічний механізм управління фінансовими результатами фінансово-господарської діяльності підприємства є динамічною, комплексною організаційно-управлінською підсистемою, що передбачає реалізацію спеціальних процедур (організації, інформаційного забезпечення, управління, контролю), спрямованих на забезпечення сталого зростання прибутковості, оптимальної мобілізації та реалізації потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі, збільшення ринкової вартості підприємства та відповідає

основній меті, цілям і завданням загальної системи управління суб'єктом господарювання [15, с. 86].

Управління фінансовими результатами підприємства здійснюється шляхом послідовного виконання обов'язкових етапів, що представлені на рис.3.

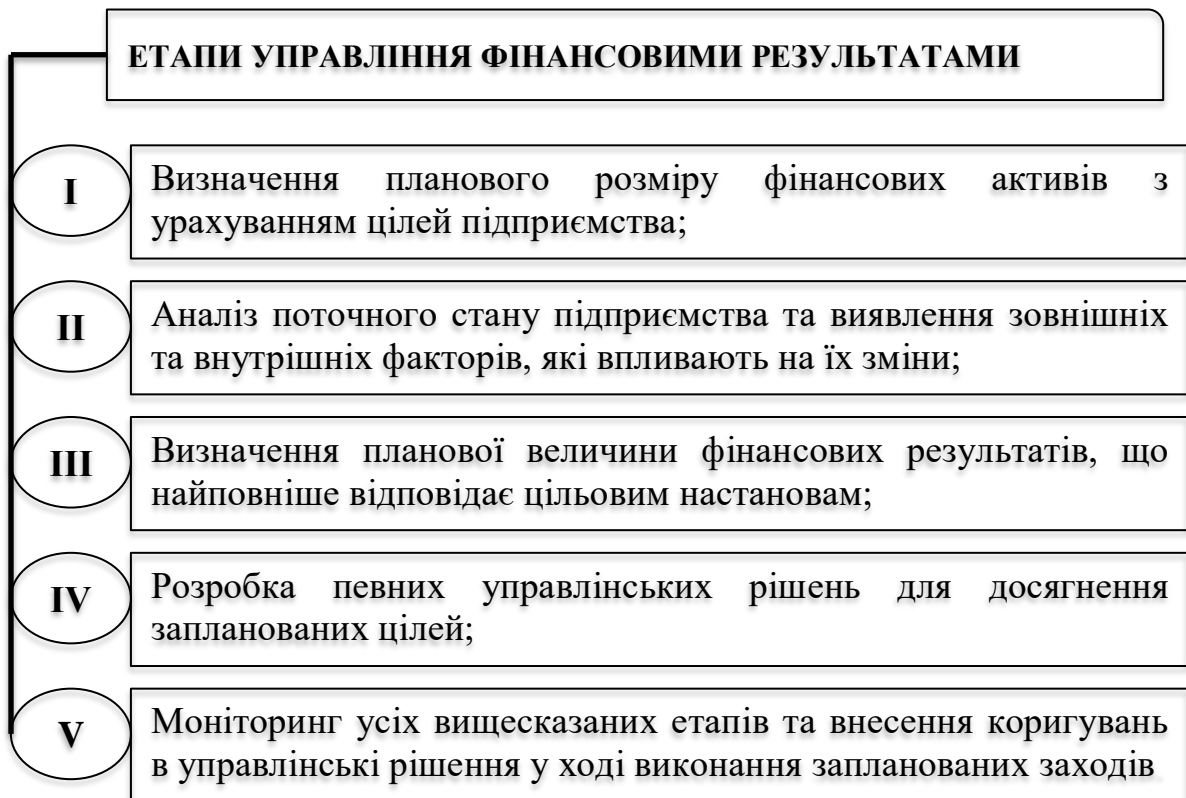

Рис. 3. Етапи управління фінансовими результатами

Основні завдання аналізу поточних фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання наведені на рис. 4.

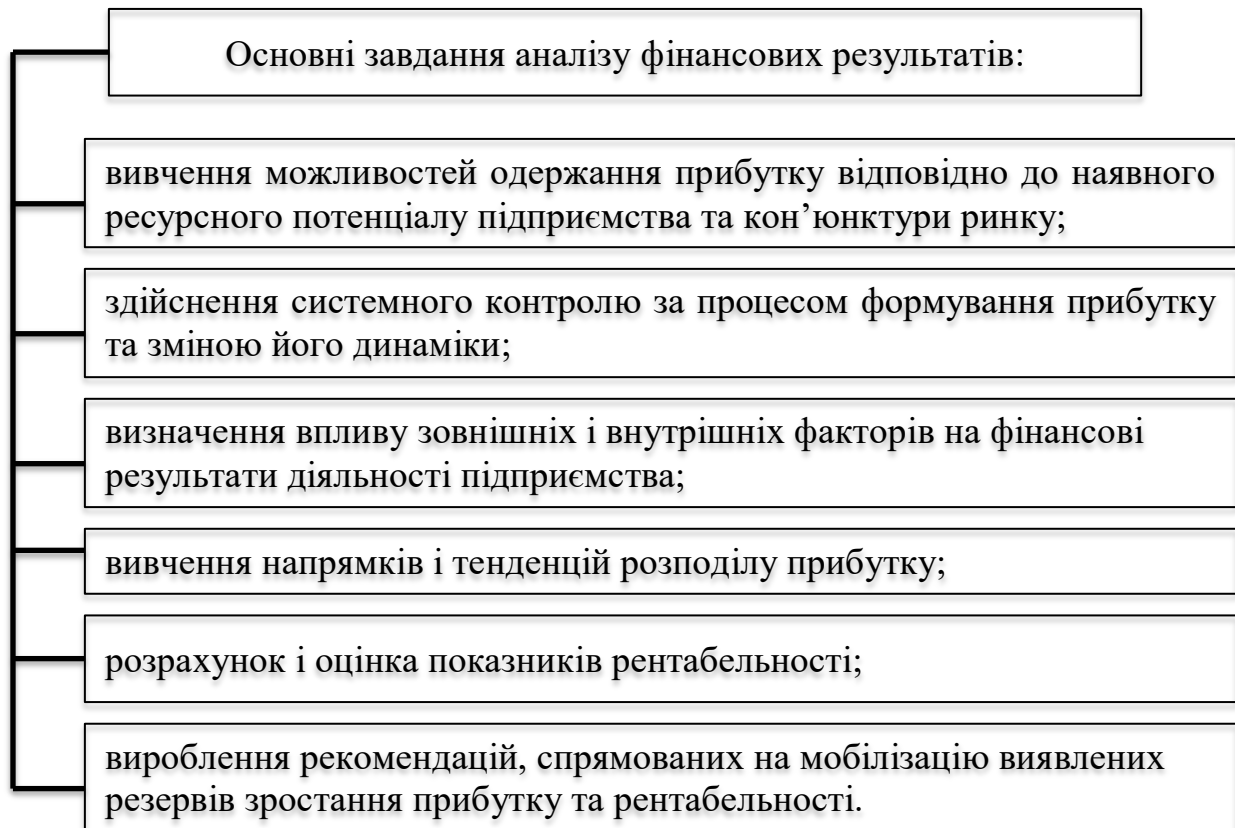

Рис. 4. Основні завдання аналізу фінансових результатів

Узагальнюючи усе вищевикладене, необхідно відмітити, що основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток або збиток. Саме високий фінансовий результат сприяє підвищенню ділової активності суб'єктів господарювання у фінансовій та виробничій сфері. Проте, основною проблемою в управлінні фінансовими результатами є те, що нормативно-правове регулювання законодавства України не дає чіткого визначення поняттю «фінансовий результат».

Висновки. Аналіз наукових публікацій дозволив виявити деякі розбіжності поглядів вчених-економістів на процес формування, розподілу та використання фінансового результату, що дозволяє стверджувати, що питання управління фінансовими результатами потребують ще більш глибоких і всебічних досліджень.

В процесі проведення дослідження було виявлено, що в якості найбільш поширеного та універсального показника фінансових результатів виступає прибуток або збиток підприємства.

На підставі управлінських дій, які відбуваються стосовно фінансових результаті (планування, аналіз, облік, контроль), можна зробити висновок, що фінансові результати є системою, якою управляють, тобто об'єктом управління. Управління виявляється у впливі управляючої системи на об'єкт управління (фінансовий результат підприємства). Щоб процес управління був максимально ефективним, виникає необхідність у створенні дієвої управляючої системи.

Література

1. Савицька Г. В.. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 668с.
2. Економічний аналіз : підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Бутинця Ф. Ф. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2007. – 704 с.
3. Голов С. Ф. Фінансовий облік : Підручник – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
4. Горобець М. О., Мельянкova Л. В. Економічна сутність категорії «фінансові результати» / Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Луцький національний технічний університет. Випуск 10 (37). – С. 165-169.
5. Тарасенко, І. О. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. – К. : КНУТД, 2015. – 360 с.
6. Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 406 с.
7. Гончарова Э.А. Управление затратами и результатами деятельности предприятия: Учебное пособие – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 82 с.

8. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства / Проблеми і перспективи розвитку системи управління прибутком в Україні. – 2010. – № 28. – С. 125–132.
9. Ефективність управління фінансовими результатами: монографія / Л.В. Фролова, Л.В. Семерунь. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2011. – 187 с.
10. Загородній, А.Г. Облік і аудит: Термін. словник [Текст]/Загородній А.Г., Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, №4/2013 Вознюк Г.Л., Партин Г.О. – Львів: «Центр Європи», 2002. – 671 с.
11. Мочерний С.В. Політекономія: Підручник. — К.: Вікар, 2003. — 386 с
12. Кондраков Н.П. Бухгалтерский (финансовый, управленческий) учет, 3-е издание: Учебник. – К.:»Издательство «Прспект», 2013. – 681 с.
13. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. - К.: «Хай-Тек Прес», 2008. - 336 с.
14. Задорожній, З. Облік надзвичайних витрат і доходів [Текст] / З. Задорожній // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №1. – С. 54-58.
15. Скалюк Р.В. Економічний механізм управління фінансовими результатами промислових підприємств: теоретичні основи забезпечення функціонування / Економічний вісник Донбасу № 2 (24), 2011. – С. 86-93.